

REDACTIA
Deak Forencz-u. Nr 8
ABONAMENTUL
Austro-Ungaria:
an an 20 cor pe 1/4
10 cor.: pe 1/4 de an
pe 1 lura 2 cor.
de Duminecă pe an
4 coroane.
Pentru România și
Italia pe an:
40 franci.
scripse nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:
Arad, Deak Forencz-u. Nr 8
INSERTIUNILE:
de un șir armoni: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.
Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.
Serisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Temnițele ungurești.

Dela 1884 încoace, de când stăpânirea ungurească începuse goana împotriva prietenilor noștri, cari întemnițaseră „Tribuna” dela Sibiu, n'a fost poate o țară în care să nu geamă, fie în Sibiu, fie la Cluj, fie la Vaș ori Seghedin, un Român pentru că și-a apărut dreptul neamului său.
Minune mare însă! Acum tocmai avem martiri nici în una din aceste țări.
Sunt însă o mulțime de Slovaci, în Besztercebánya. Astfel Muly, căpetenia Slovacilor, care a apărut pe Nicolae Roman în procesul Reșch (la 1893 vara); Dula, Halasa, Hran, Skultety, Bielek și alții, între alții două femei stau luni de zile în temniță, pentru că eșiseră întru întimărirea lui Pietor, redactorul lui „Národný Noviny” care se întorcea acasă, din St. Martin dela temnița din Vaș, stase opt luni.
Dar cum îi ține de aspru și de lungă temnița pe acești fruntași slovaci laudă chiar cea mai de căpetenie ungurească, „Budapesti Hír”.
Fruntașii slovaci nu sunt nici ei altfel decât ceialalți robi de țară, scrie „Budapesti Hír” dela 17 iunie.
Tocmai așa, ca ceialalți robi, și trebuie să se scoale dimineța la 5 și jumătate și numai mâncare să-și aducă deosebit. Incolo trebuie să doarmă pe saci de paie și să umplută cu paie și se acopere numai cu țoluri. Nu este adesea ca li-se iartă să folosească alături aduse d'acasă. Beutură și nici nu li-se îngăduie.
Același ziar laudă apoi stăpânirea ungurească și dela plimbare i-a oprit pe fruntași slovaci. Și eată de ce: aproape temnița este un deal, de unde se vede înălțimea temnițelor. Slovacii din oraș și din alte părți urcau dealul și prindeau fruntașii lor, cari se plimbau de panduri, și chiar le-au făcut cu palariile. Ei bine, nici atâtea nu vrea stăpânirea să le lase să-și întemnițeze, ci ca să nu se întâmple acest lucru, nu-i mai scoate dela plimbare... Ba a mers cu barba până acolo, că redactorul Bielek a voie să-și dădă la dânsul nici hărțuire cerneală, nici cărți!
Opt luni îl ține așa.
Vremurile când Slovacii nu aveau martiri, ci căpeteniile lor (Dr. Ste-

fanoviei, Mudrony și alții) veniau să ne apere pe noi, la Cluj, și pe Sărbii la Seghedin, ne aducem aminte că Dr. Stefanoviei ne pizmua. „Nu știu cum am face, să-ți osândească și pe ai noștri”, zicea. „De ce?”, — l'am întrebat. Ni-a răspuns: „Pentru-că numai așa ne va desmori stăpânirea și pe noi din nepăsarea națională”...
Stăpânirea ungurească — Slovacii nu se pot plânge — ține, se vede, nu numai să-ți deștepte pe aliații noștri, dar ca să așeze împotriva-i pe toți câți omenesci simt. Pentru-că de bună seamă, cine va auzi cum sunt ținuți în temniță fruntașii slovaci, numai hula și ocară va arunca asupra țării, în care în acest veac al lumii se pot petrece asemenea selbătici.
Rusia e cu atât mai mare, că se găsesc încă foci ungurești, cari laudă stăpânirea pentru-că sevrăsește aceste selbătici.
Autonomie Bosniei! După știrile din Budapesta, Bosniei i-se va da autonomie. Și anume autonomie districtuală.
In același timp se vestește că fruntașii turci au ținut la Brod o conferință. In care s'au înțeles să ceară prin Kálay un statut pentru regularea autonomă a afacerilor religioase.
Bartha Miklos e așa de singur de viitorul maghiar al patriei noastre, încât, lucru de mirat, „nu se supără” pentru bobărnacul ce s'a dat tendinței de maghiarizare de către sfatul orașului Pojon.
Politicianul dela Magyarorszag eată cum se face a crede că ar fi raționând germanii din Pojon:
„Până trăim noi (bătrânii) lăsați-ne cu obiceiul nostru. Ni nu mai putem înțelga ungurește. Copii noștri știu bine, și ei vor vorbi ungurește. Dar pe noi nu ne puneți în imposibilitate de a face actele publice în limba noastră”.
Și cum își face curagiu in felul acesta, după logica șovinistă ajunge la concluzia:
„Deoarece Ungaria nu va fi germană, urmează că germanii din Ungaria să devină maghiari”...
Vorba românului: Paște murgule...
Fiumanii in fața alegerilor. Novele alegeri dictale nu sunt tocmai departe. Mișcările pentru cucerirea mandatelor se încep deja nu numai in Ungaria proprie, ci și in Croația și'n orașul autonom Fiume. Indesebi in Fiume lupta între cele două tabere promite a fi de tot înverșunată. Se anunță deja, că in contra candidatului oficios, guvernului contz Batthyány, — Fiumanii vor candida pe f stul primar Mayländer, unul dintre fruntașii partidului autonomist.
Otrăvirea Țarului preocupă și acum lumea mare, mai ales că după știrile din urmă Țarul se simte foarte rău. Inima abea i mai bate și numai prin doctorii, ce i se dau într'una, sângele și mîi circula prin vine.

In veacul acesta el este al doilea Țar otrăvit. Se știe anume, că Nicolae I a murit otrăvit, după ce perduse războiul din Crimeea. Fiul său, Alexandru II a murit sfâșiat de bomba nihiliztilor, ear contra tatălui țarului d'acum, Alexandru III, earăși s'au făcut o mulțime de încercări de a l ucide.
E curios că nihiliztii vor să-l repună și pe țarul d'acum, Nicolae II, care de șase ani, de când domnește, tot blând s'a arătat și a desființat și exilarea osândiților politici in Siberia.
Discursul cancelarului Bülow.
Ședința Reichstagului german, dela 18 l. c. a fost obiectul unui viu interes nu numai pentru Germania, ci și deșteptat atențiunea întregii lumi politice, dat fiind rolul Germaniei in politica universală, și in special in chestia chineză, asupra căreia a fost ascultat cuvântul noului cancelar, al d-lui de Bülow.
A fost primul discurs al noului cancelar, care a moștenit dela antecesorul său, principele Hohenlohe, situația, pentru care a primit răspunderea, de care s'a achitat in fața parlamentului, in modul următor:
D-l de Bülow declară, că expediția in China nu poate fi socotită de o aventură, deoarece Germania a procedat foarte cumpătat și domol față cu mișcările din China, dar a fost la urmă silită să pornească o acțiune mai mare și mai intensivă, pentru legitima sa apărare, contra mișcării Boxerilor, care s'a întins așa de tare cu administrația detestabilă a Chinei. Ceea-ce a dus pe Germania in războiul chinez, este garantarea intereselor și drepturilor germane, căci se cuvine ca un neam mare să-și păzească interesele, drepturile și onoarea sa.
„Not nu facem războiul de cucerire — a zis cancelarul noi nu vrem de cât pedepsirea crimelor și asigurarea stării normale. Vrem ca Germaniei să i-se asigure influența cuvenită acolo, in mijlocul mișcării de azi, și din ceea-ce se poate câștiga in China să ne luăm partea. Nu vrem să scurtăm pe nimeni, dar nu ne vom lăsa scurtați de nimeni. N'avem interes de a împărți China. Stăm pe lângă menținerea actualei pozițiuni. Comerțul german a fost întins in China mult înainte lui Chiauciau; nu vrem să fim scoși de acolo, din concurența cu toate popoarele.
„Loialitatea politice germane o dovedește faptul, că armatele puterilor au primit de comandant suprem pe un German. Aceasta este o nouă dovadă a exactității ideii ce reprezintă eu, că: între o politică germană bine condusă și o politică rusească bine condusă nu există un contrast, care să nu poată fi împăcat. Trimiterea de trupe in China n'a influențat cătuși de puțin forța noastră războinică in

Europa. Aceasta o spunem urbi et orbi. In Orientul asiatic numai intru atâta vom desfășura forța germană, intru cât este folositor pentru bunăstarea poporului german.
Sfârșește rugând parlamentul să acorde mijloacele pentru a pute încheia cu afacerea chineză.
Dintre discursurile deputaților, răspuns-critică la comunicările lui Bülow, e remarcabil discursul socialistului Richter, rostit in ședința din ziua următoare, 20 c.
El critică trimiterea lui Waldersee, ca neoportună și târzie, adică întemplată după- ce războiul cu China a fost terminat, și mai rămăsese vinătoarea de Boxeri.
Critică metoda de a se lucra, prea puțin cu concursul tuturor factorilor constituționali, și zeflemisește accentele violente din discursul din Brenerhaven. E mai mult zeflemist de cât reuțacios, dar invinuește pe Bülow, că a vorbit mai mult despre chestia indemnitații, ocolind părțile vulnerabile in chestia chineză.
In replica sa, cancelarul răspunde lui Richter cu multă vervă, și sfârșește spunând, că Germania nu va înceta de a duce o chibzuită politică universală.
Procesul împotriva Bulgarilor.
La curtea cu jurați din București se judecă de zece zile deja procesul pornit împotriva Bulgarilor mișei, cari nu s'au mulțumit să omoare numai pe Fitowsky, bulgar amestecat și el in daraverile conspiratorilor și pe naționalistul profesor Mihăileanu, dar tot pe pământ românesc veniseră din Bulgaria o droaie întreagă cu gândul să ucidă și pe marele și înțeleptul rege Carol, vit-jei cărui Bulgarii pot să mulțumească liberarea lor de sub jugul Turcilor.
In ședința de Luni au vorbit procurorul și prim-procurorul. Aceasta din urmă a arătat cum a fost plănuită la Sofia, de către comitetul suprem, omorirea lui Fitowsky pentru că in 1897 ar fi tradat Turcilor introducerea armelor in Macedonia și se afla in păstrarea unui mare și important secret.
Se mai constată de asemenea, că Fitowski fusese ademenit de căpitanul Popoff, ca să se refutoarecă la Rusciuk, unde urma să fie omorât. Fitowski, chiar in momentul când era să se imbarce la Giurgiu, se răzgândește, căci nu avea un act, care să-i justifice șederea in Capitală. Numai in urma acestui refus, asasinii pornesc la București.
Dl prim procuror expune apoi venirea in București a asasinilor, intrunirea comitetului macedonean revoluționar din București și punerea la cale a crimei.
Crima a fost săptuită așa după cum a fost plănuită.
Adevăratul motiv al omorării lui Fitowsky este, că acesta delapidase niște bani ai comitetului.
In rechizitoriul asupra omorării lui Mihăileanu și a complotului contra regei M. S Regelui Carol, înainte de a se analiza faptele și dovezile, procurorul general trece in revistă pe fiecare omorător, punând in relief că toți, afară de asasinii Trifanoff și Petef, cari s'au lăsat să-și

Dela Oradea-Mare.

Report despre serata literară-musicolă de tinerimea română din Oradea-Mare 16 I. c.

Știe fiecare, că atar serate ce gol în viața socială națională a tinerimii române.

Tinerii trebuie să fie încălziți de focul al naționalismului luminat, ca conduși la ideal sublin să nu se abată de pe calea adevărului și adevărului. Trebuie să se lupte în cauzele prime, în principiile lor, care preocupă politica noastră. Nu să zică: înainte de a face politică, să se facă ce e politica, să învățăm în a nu greși. — Nu e suficientă însușirea — formală — pentru proprie — o însușire inconștientă, teoretică. Trebuie să ne luptăm cu realism, ferm decisi, dar trebuie să avem bune și trebuie să le știm mar-

Cine petrece cu atențiune mișcarea tinerii române de pe la universități și licee, ușor poate observa, că lupta, ce are în fond e o groznică desamăgire, o luptă serioasă și în adevăr fructiferă e pe o parte un oaspe neplăcut; mai pe altă parte a subscrie niște proteste și apoi cu- că așa au făcut pentru națiune un mare război — e măgulitor. Insușirea are în sine o mare slăbiciune de chibrit. E un lucru în contest, să protestezi în fața lumii — cuvinte foarte obișnuite — drepturile tale și ale națiunii, care sunt pe baza dreptului natural și al dreptății. Dar prima oară să ne cunoaștem de trecut, să ne cunoaștem trecutul, să ne cunoaștem o bază sigură, neclintită, o conștiință nestrămutată, să ne luminăm, să ne conducem numai și numai de un ideal de cafenea.

Lucrul serioasă și conștientă pe plan social-literar, cultural-politic e o luptă serioasă și în adevăr fructiferă e pe o parte un oaspe neplăcut; mai pe altă parte a subscrie niște proteste și apoi cu- că așa au făcut pentru națiune un mare război — e măgulitor. Insușirea are în sine o mare slăbiciune de chibrit. E un lucru în contest, să protestezi în fața lumii — cuvinte foarte obișnuite — drepturile tale și ale națiunii, care sunt pe baza dreptului natural și al dreptății. Dar prima oară să ne cunoaștem de trecut, să ne cunoaștem trecutul, să ne cunoaștem o bază sigură, neclintită, o conștiință nestrămutată, să ne luminăm, să ne conducem numai și numai de un ideal de cafenea.

Tittel Ear' „Potpouriu românesc“ de I. Mușășan, a fost executat cu succes splendid. Intreg publicul era transportat în regiunile veseliei și a entuziasmului național. Un ro-pot de aplause fu respalata entuziaștilor debutanți

Corul vocal a cântat „Noaptea de vară“ și „Sună buciul“ de I. Simonescu.

Declamările au avut succes frumos. Poesia „Un cântec barbar“ de G. Cosbuc a fost declamată de Valeriu Liuba energic, ca multă istețime; dar repede, încât cuvintele aproape nu le-am auzit.

Punctul de forță al programului a fost monologul „Viaductul mării“, predat de Victor Mercea, un bun comic.

Și a mai fost un punct în program. O conferință despre „Lucreția Rudow Suciu“, o temă foarte acomodată. De sigur Lucreția Suciu merită ca și numele ei să înceapă în un unghier al creațiilor Românilor. Tinerimea din Oradea-mare a voit să-și manifeste astfel omagiul decedatei poete.

După desfășurarea programului, a urmat dans până în zori de zi.

Publicul a fost numeros, din loc și provincie. Remarc prezenta Magnificenței și Prea Cuviosului Domn vicar V. Mangra

Și acum încă un cuvânt! Tinerimea din Oradea-mare își cunoaște datorită; — înainte — dară. Lupta să fie ideală! mijloacele ad-hoc conform scopului. Să muncim în agul culturii și literaturii române cu foc, cu dor, să muncim pentru idealul național! Este oare mai ideală luptă? ..

Inceputul e demn de laudă, cu toate că succesul nu e mare.

Siminic.

Pace între oameni!

Un rău, care neconținut sapă la rădăcina vieții și bunăstării omenești, este neînțelegerea și nepacea. — Pentru-că unde neînțelegerea se încuibă, acolo toate merg de-a 'ntoar-sele, toate se risipesc, ca și turma fără de păstor, — de acolo lipsește și ajutorul lui Dumnezeu. Din contră, unde e pace și bună înțelegere, unde se lucrează cu puteri unite și cu dragoste, acolo trebile merg de minune, și ajutorul lui Dumnezeu nu lipsește.

Câte familii nu se prăpădesc și nefericesc, câte nu ajung la sapă de lemn din cauza neînțelegerilor, a certelor! Da, căci știm, că acolo, unde e înțelegere și pace și unde toți lucrează cu socoteală și în că-tră olaltă, acolo norocul domnește, din contră însă, unde nu e înțelegere bună, nu e dragoste și pace, acolo în curând se ved tristerele urmări.

Dar nu numai familiile se prăpădesc și nefericesc din cauza aceasta, ci chiar țeri și popoare întregi prin neînțelegere s'au risipit ca pulberea, rămânând numai urma de ele.

Oare, ca exemple, nu știm din Istorie, cine au fost vitejii Romani, străbunii nostri, Grecii și alte popoare mari din vechime și vestite, cari, până când au trăit în pace și în bună înțelegere între olaltă și până când au lucrat în armonie și cu puteri unite pentru binele și fericirea țerii lor, — au fost puternici și tari, admirați de toată lumea, ear după-ce s'au încuibat între dâșii neînțelegerea, nepacea și lăcșul, au decăzut, devenind învinse de popoare mai slabe și mai mici ca dâșii, pe cari ei le-au luat chiar în ris.

Vedeți dar, la ce duce neînțelegerea și de ce e bună pacea.

Pacea este izvorul bunătăților și fericirea popoarelor. Legăturile ei întăresc temelile familiilor și tot prin pace omul e scutit de multe rele și nefericiri.

Omul pacinic e iubit și cinstit de toți, e plăcut, prin urmare, și înaintea lui Dumnezeu.

Au nu chiar Mântuitorul lumii, Cristos, a îndemnat pe apostoli să trăiască în pace și în bună înțelegere și printr'înșii ni-a arătat și nouă calea păcii învățându-ne: să ne iubim unii pe alții, căci toți suntem frați, fiii unuia și ai aceluiași părinte, ba să iubim chiar și pe dușmanii nostri și pe cei-ce ne voesc nouă rău, căci aceasta e cea mai frumoasă virtute creștinească.

De ne asuprește cineva, făcându-ne rău, de ce să ne certăm cu dâșul, de ce să căutăm a-i face și noi dâșul rău, răsbunându-ne astfel asupra lui; din contra chiar aceluia să-i facem mai mult bine, ca astfel să-i dovedim bunătatea inimii noastre, căci atunci în dâșul cel mai bun prieten și binevoitor ne câștigăm. Aceasta ne învață Mântuitorul lumii.

Căci Dumnezeu pe omul bun și pacinic nici-când nu-l părăsește, ci-l iubește și-l ocrotește în tot-deauna.

Intocmai așa și pe poporul, care crede într'însul nici-când nu-l trece cu vederea.

Și oare aceasta nu ni-o dovedesc exemple vii chiar din ziua de azi, din viața de acum?

Oare întâmplările mari de azi, divergențele, ivite între popoare, nu ne arată de ce e bună pacea și înțelegerea? Nu ne fac să credem, că blândeța și credința firmă în Dumnezeu înving ori-ce piedeci, și nu ne dovedesc oare, că mâna providenței lucrează neînțecat și pretutindenea, dovedind omenimei, că în adevăr este un Dumnezeu în ceriu, care după cea mai bună chibzuală conduce destinele acestei omenimi?!

Aceste frumoase exemple mai ales nouă, poporului românesc, ne pot servi spre învățatură și mângăere. Pacinic și bun a fost poporul nostru și iubitor de dreptate, pacinic și bun este și va fi în tot-deauna între ori-ce împregiurări, fie cât de asuprit, căci crede în Dumnezeu și în răspalata aceluia, sus și tare, și această credință a sa îi încălzește inima și-i mângăie sufletul.

Ear poporul acela, care are firmă credință în Dumnezeu, adevă la care religiozitatea e mai mare și mai prețuită decât ori-ce în lume, acela e și moral, bun și pacinic, ear Dumnezeu nu-l părăsește nici odată. Acela-și aduce aminte de cuvintele Mântuitorului, cari zic: credința mântuește pe om.

Dacă vedem deci, că pacea e o însușire atât de frumoasă, ce însușește pe om, de ce să ne lăsăm seduși în cursele nepăcii și neînțelegerii, cari ruinează și nimicesc societatea omenească? De ce să nu trăim în armonie? Că doară toți suntem frați,

toți suntem de o potrivă fiii lui Dumnezeu!

Noi, poporul românesc, ca să dovedim lumii, că suntem un popor bun, pacinic și religios, trebuie să trăim în pace și bună-înțelegere cu toți, fie aceia de ori-ce lege, macar voritori de rău nouă; — dar mai ales noi între noi să ne înțelegem bine, să dăm mâna frățeste unii cu alții, ca astfel cu puteri unite lucrând să apărăm interesele scumpe, cari tind la prosperarea și înaintarea, în unul și adevăratul Dumnezeu, să fim religioși și morali.

Atunci cu drept cuvânt să putem zice, că suntem demni de numele nostru și cu sfințenie purtăm în inima noastră cele trei virtuți creștinești, pe cari biserica noastră tinde a le nobilita în inima fiecăruia dintre noi.

Atunci putem fi siguri, că pedeci nu vom întâmpina în mersul prosperării noastre și viitoriul ne va arăta calea către fericire și mântuire.

Bereghiu, Noemvrie 1900.

George Subu, învățător.

De ale învățătorilor.

Învățătorii gr. ort. români din tractul Chișineu și-au ținut adunarea de toamnă în Giula la școala confratelui Ioan Ionescu la 6 Noemvrie n. a. c.

A fost însemnată această adunare, deoarece-ce în program era luată și iubirea de 45 ani a confratelui Ioan Marcuș, care în acest restimp cu abnegațiune a lucrat în via Domnului.

Din cele ce vor urma, vom pute conchide rezultatele.

Conform programului, la 8 ore a. m. învățătorii coadunați în corpore au participat la actul chemării Duhului sfânt, săvârșit de preoții Iosif Beșan, Petru Gubaș din loc și Vincențiu Pantos din Giula-Varșand.

Reîntorși la școală, învățătorii au ascultat prelegerea practică a învățătorului Ioan Ionescu; ear după dimiterea elevilor, președintele Stefan Leucuta, printr'un discurs avântat, declară ședința de deschisă. Acest discurs plin de povește didactice — la dorința învățătorilor va fi publicat în „Tribuna Poporului“. — Urmează apoi reflexiuni asupra prelegerei, la care iau parte: D. Boariu, St. Dolga, Florian Cioara și M. Dragos, din ale căror observări reese că: la dezvoltarea sunetelor, metodele analitice și sintetice se pare a fi fost abandonate. Întrebările erau astfel puse, că elevii răspundeau la ele cu „da“ și „ba“, ceea-ce pedagogia modernă nu admite de loc. Ea-și ce zice Dinter: „Întrebările, la cari elevul poate răspunde cu „da“ și „ba“, nu încoardă cugătare elevului“. Intonarea în vorbire și cetire se făcea cântând.

Aci fie care învățător ar trebui să pună temelii pe aceea, ca intonarea în școală să fie aceea, ce o folosesc elevii afară de școală, adevă la graiul vulgar. E de recomandat, ca zisa lui Buffon că: „Stilul e omul“ să nu o aplicăm și la metod, ci aplicarea principiilor pedagogiei moderne să și-o însușască fie-care din noi, căci aceste principii conduc la scop mai iute și mai ușor ca și metoda ce și-l formează omul pe baza cunoștințelor a priori. S'a constatat de altcum, că d-l prelegător dezvoltă o diligență suficientă.

Cele-lalte puncte din program s'au rezolvat în cea mai bună înțelegere. După închiderea ședinței toți învățătorii în corpore au luat parte la actul solemn, adevă la felicitarea confratelui Ioan Marcuș, care cu această ocaziune și-a serbat iubilul de 45 ani, de când muncește la altarul bisericii, națiunii și a patriei. Ajunși la locuința iu-

bilantului, învățătorul Demetriu Boariu rostește discursul festiv, în care expune meritele acelor învățători, cari cu deplină cunoștință de cauză au lucrat pe arena educației. În mod analog expune meritele fratelui iubiliant, care cu zel și abnegațiune a lucrat pentru a da confesiunii, națiunii și patriei filii credincioși; drept aceea gratulându-i la iubirea de 45 ani de muncă, roagă cerul, ca să imploare bine-cuvântarea lui Dumnezeu asupra roadelor aduse de dânsul în viață, ear lui să-i dea putere, ca și de aci încolo în cea mai deplină sănătate să poată lucra în viaa Domnului încă mulți fericiți ani.

Veneratul iubiliant, pătruns de emoțiune, mulțumește confracților pe ru iubirea colegială ce i-au manifestat-o cu această ocaziune, dorindu-le, ca cu același zel, tăvna și abnegațiune să poată lucra pe arena educației până la sfârșitul timpului.

De aici apoi s-a trecut la bilant anului la ospătările din grădina școlii. „Cronicles”, unde luăm parte la banchet d dat în onoarea iubiliantului, în care banchet au luat parte primarul orașului Dutkay, protonotarul Iustin Popoviciu, Mihaiu Marcuș, asesor la sedria orfanală, medicul Kovács, protomedicul, inginerul comitatens, mai mulți învățători de alte confesiuni, marele proprietar Bulboacă, mai mulți comercianți și industriași.

Venind rândul toastelor, d-l Stefan Leucuța ridică paharul pentru P. S. Sa Episcopul Iosif Goldiș, căruia învățătorii îi și expediază o telegramă. Primarul orașului Dutkay toastează pentru iubiliant, apoi pentru Escelența Sa metropolitul Ioan Meșianu, pentru P.S. Sa episcopul Iosif Goldiș și pentru Escelența Sa ministrul de culte Vlăsces, căroră din acest incident le și expediază câte o telegramă. Mihaiu Marcuș toastează pentru primarul orașului Dutkay; Demetriu Boariu pentru președintele reuniunii Stefan Leucuța; Părintele V. Pantos în mai multe rânduri pentru învățătorii și pentru primarul orașului; Ioan Crișan pentru părintele Pantos; Ioan Roșu pentru iubiliant. Toastează apoi simpaticul protonotar Iustin Popoviciu, care făcând o asemănare între învățătorii celorlalte confesiuni, între cei de stat și comunali și între învățătorii gr. or. români, spune, că deși toți au una și aceeași chemare, totuși materialmente acești din urmă sunt mai slab dotați. Indeamnă pe învățătorii gr. ort. români, ca cu cel mai mare zel și abnegațiune să lucre pentru prosperarea confesiunii, națiunii și patriei, căci lucrând așa, vom fi rebonificați cel puțin moralicește; ridică paharul în sănătatea învățătorilor gr. ort. români. D. Boariu, mul-

țumește respectabilului domn protonotar Iustin Popoviciu pentru interesul ce l'a manifestat față de învățătorii gr. ort. români. La urmă d-l asesor Mihaiu Marcuș — fiul iubiliantului — într'o vorbire frumoasă zice: „În fața lumii se pare, că Românii din acest comitat, — politicește ar fi murit, — dar roagă pe învățătorii din comitatul Aradului să spună fraților Români de acolo, la cari politica joacă un rol mai mare, că deși cei din comitatul Bichiuului sunt pasivi în ale politiceii, totuși conștiința națională și confesională e dezvoltată și se dezvoltă gradat prin instituțiile lor culturale”.

D'abia târziu noaptea ne-am despărțit, cu dorul ca cât mai în grabă să ne vedem întruniți la adunarea viitoare, ce se va ține în Mișca.

Ceea-ce m'a impresionat în Giula, a fost *concordia* ce există între Români și Unguri, între domul și economi, între mici și mari, etc.

Un am de zis: am citit un Almanach al fraților Caransebeșeni, și cu drag am constatat, că între ei se află membri și dintre avocați, cari înțelepți în ale culturai, contribuesc și ei prin elaborate pline de sfaturi, la tema cea grea de rezolvat a instrucțiunii. Legica poate conchide, că precum dela învățătorii avocați protind ajutor moral în ale politiceii, tot așa și ar cere dela dânsii, să nu zică că li s'a impune, de a da și ei ajutor învățătorilor în ale instrucțiunii. Cunoscând avocații mai bine și mai deaproape pe învățătorii, vor cunoște școlala și numai apoi ar avea înțeles de a figura ca comisari pe la examenle finale; căci atunci ar figura la examene și ca membri, cari fac parte din corpul didactic. Par cruceam ad lucem.

Demetriu Boariu,
inv. în Nadab.

Comoara de aur.

—Povește igienice și de scăparea vieții, scrise pe înțelesul și pentru folosul țeranului român. —

De

Iuliu Bugnariu Sălăuțanul.

Motto: Sănătatea până la un punct este în mâinile noastre.

(C. St. S.)

(Continuare.)

Venituri de minerale.

Dintre veniturile de minerale adeseori se întâmplă înveninare cu arsenic, pe care îl întrebăm și pentru stăpîrea clo-

șanilor. În stare cas dăm morbosului să beie 80—40 grame magnezie acid-carbolică, topită în 1—2 litre de apă. Ear dacă n'am avé de acestea, îi dăm soluțiune de oxid de fer, pe care o pregătim prin amestecare cu apă și șgură ruginoasă, luată de pe fundul apei stângătoare din laboratorului fauru lui sau a lăcătarului. În lipsa acestora îi dăm să beie lapte, în cântătime mare; apă amestecat cu albuș de ou, sau oleiu. În atare cas trebuie să încungurăm beuturile acre, cum este apa oțetoasă, apă cu alămăie (citromă), pentru-că acestea ajută descompunerea (topirea) arsenicului și prin aceasta sbera (sugerea) acestuia în sânge.

La înveninarea cauzată cu vitriol îi dăm să beie des albuș de ou amestecat cu apă. Dacă n'avem la îndemână ouș, să-i dăm să beie lapte, ba îi putem da chiar și făină subțiată în apă:

La înveninările întâmplăte cu mercuriu (argint viu) și amestecături de cinc putem întrebuița ca contra-veniu numai albușul de ou.

La înveninarea cu plumb să-i dăm sare amară.

La înveninarea cu fosfor (aprinjoare) să-i dăm bolnavului leacuri de vomat și după vomare (vărsare), apă cu făină sau beutură băloasă. Să ne ferim însă de lapte, de materii oleioase sau unsuroase, pentru-că acestea pregătesc descompunerea fosforului, numai grăbesc absorbirea veninului în sânge.

La înveninarea întâmplată cu acid sulfuric și apă tare să-i dăm morbosului să beie apă de săponule, ear la înveninarea cu leșie, să-i dăm apă cu oțet, zamă de lămăie sau de portocale.

Adaus.

Cele mai însemnate regule sanitare, cu deosebire considerațiune la morburile epidemice mai dese.

Omul trăiește în societate, cu mulți inși, în mase mai mici ori mai mari, grupat în sate și orașe. Această conviețuire, grupare, are asupra sănătății mai multe feluri de influințe păgubitoare, și încă nu numai asupra sănătății oamenilor singuratici, ci și asupra sănătății întregului public. Pentru cunoașterea și delăturarea acestor influențe și cauze păgubitoare pentru sănătate ne învață Higiena publică. Sub regule pentru cauza sănătății publice înțelegem acelea dispozițiuni, cari sunt chemate a susține, a îmbunătăși sau a dirige starea sanitară a grupei de oameni conlocuitori, adică a delătura și împregiurările amenințătoare și, în

cas de boale isbucitoare cu grămada, și acomandate pentru întinderea de apă pentru scăparea vieții.

Dintre regulele sanitare publice care se ține în ntea ochilor cu deosebire mătoarele:

Regulele despre curățenia publică.

Acestea se refer la susținerea curățeniei publice. Toată murdăria este a îndepărta din cercul locuințelor. Înăuntru curții (ogrăzii) să se țină curat. Gunoierii se transportese în groapă de gunoierie deosebită. Zăpada și noroiul de pe trotuar și din părșul de pe lângă casă este a se îndepărta; în timp lunecos, protoarul este se presera cu năsip, arenă sau cenușă.

Stradele, locurile publice (piațele), curcioarele sunt a se ține curate. Peste tot din cauza pulverei și a căldărei mari, să îngrijească jurisdicțiunea (direcțiunea), trebuințoasă udare a stradelor.

La toată casa să fie reteradă, și să se concedă ca deșertările să se îngrijă deasă în curte, în unghet (loc, ascunși), multe ori neîngrădit, ci pe loc singuratic.

Țăriarea vitelor sau a altor animale în stradă sau în loc public, să nu se concedă. Spre scopul acesta să se facă bălăcișă acomodată, afară din sat sau oraș.

Pe strade să nu se sufere bălăcișă și stătoare. Astfel de locuri, după conducerea (stăpînirea) apei, trebuie lăsate să se umplă apoi umplute cu lut.

Mortăciuni, pe strade și în locurile publice, în șanțuri, să nu se sufere, ci să se îngrijă de îngroparea aceloră din sat sau oraș.

Șanțurile, cari servesc pentru conducerea apei, sunt a se ține curate și este ușura scurgerea apei.

Stradele sunt a se planta cu copaci. Este de trebuință să ne îngrijă de plimbare (promenade), al căreă scop este să prospere și sănătatea binecuvântat, muncă pe seama copiilor și a morboșilor reținăți în șanțuri.

Regule de nutriție.

În scopul susținerii sănătății publice este de trebuință să ne îngrijă și de starea ca locuitorii să fie provăzuți cu apă de beut. Pentru aceasta sunt de însemnătate fântânile publice cu apă bună de beut în orașele mai mari aparatele conductoare de apă.

Trebuie a grijă, ca mijloacele de nutriție să fie menite și făcute de vânzare spre consecuență.

Călimdarul nostru.

Zicem al nostru, pentru-că el cuprinde deosebit lucruri, care s'au pe creșterea gr-or. din orașele școlilor. În componența veneratului Calendarul nostru, pentru a da credincioșilor un cunoscut stăpîn bază, cu prețul tot ca anul trecut, când n'avea întocmirea lăuntrică (redactarea propriu zisă), n'avea forma d'afară nu erau atât de îngrijite ca și a Calendarului apărut acum.

E o carte întreagă (cu 140 pagini) acest calendar, având nu numai o bogată parte literară și economică, dar și 20 ilustrațiuni, înfățișând pe P. S. Sa Episcopul I. Goldiș, reședința episcopicească atât cea din oraș, cât și cea de vară din Gaiu, catedrala ort. rom. din Arad, biserica ort. rom. din Oradea (exterior și interior), mănăstirea H. Bodrog, biserica ort. rom. din Lipova, apoi cea din Nădlac și iconostasul aceleia, Seminarul din Arad, internatul de băieți din Beiuș, banca „Victoria” din Arad, „Nădlăcana” din Nădlac și 8 ilustrațiuni dela instalare. Toate pe hârtie velină, în-cât se pot pune și în ramă.

Partea literară cuprinde poesii de Naum,

Coșbuc etc. și poesii populare; „Popa Tandra”, navelă de I. Slavici, „Peatra arsă” de Carmen Sylva (Regina României), Legenda iederei, trad. de d-na Lucreția Russu Șirianu, și alte multe lucruri bune și plăcute.

Calendarul cuprinde apoi o biografie arăduțară și exactă a P. S. Sa Episcopului Goldiș, precum și descrierea serbărilor ce s'au dat cu prilegiul instalării episcopului.

Partea calendaristică, șematismul, d'asemenea o complexă și o grijă deosebită s'a dat părții economice.

Redactarea calendarului, după cum știm, a fost conrezată unei comisi, din care făceau parte și P. C. Sa Vicarul V. Mangra și referentul R. Ciorogariu, ear cel care a avut grijea aranjării și punerii în tipar este dl Adrian Desreanu.

N'avem decât laude la muncă ce s'a depus și poporul drept-credincios din eparchiea Aradului va primi cu mulțumire un calendar bun și frumos pe micul preț de 30 cruceri.

Se poate comanda la „Tipografia Diecesană”, Arad.

Poesii populare.

(Din Tecșești.)

Cu bărbatul, care-i căne,
Nu gândi că-i trăs bine,
Că se duce noaptea 'n sat
Și vine cu capu spart,
Sece-i mâna cul o dat,
Dacă nu l'o despicat.

Feciorul, care-i fecior,
Nu se culcă noaptea 'n țol,
Numai pe pământul gol.
Bărbatul, care-i bărbat,
Nu se culcă noaptea 'n pat,
Numai pe pământ uscat.

Cu bărbatul beutor
Nu-l face pită 'n cuptor,
Numai mămăligă 'n oală
Și aia-l mânca-o goală;
Că ce are de-dedulce,
Toate 'n crăsmă 'ș-le duce.

Frunză verde foaie fragă,
Am o mândră și mi l dragă
Și-i tinărea ca și-o fragă.
Când mă uit la fața ei,
Înima-mi varsă schintei;
Când n'o vęd două-trei zile,

Plânge-mi inimuța 'n mine.
Câte sunt la noi în sat,
Nu-l nime ca ea la stat,
La făptură și la sfat;
Gură dulce ca la ea
Nu-l în sat la nimenea;
Câte fete 'n sat la noi,
N'au ca mândra buze moi,
Nici nu sunt frumoase-așa
Ca mândruța draga mea.

Eu copil, mândra copilă,
Dorul plânge și suspină,
Și tot satul pe noi strigă.

Măi, bădiță, ș'al meu drag,
Învăța-mă ce să fac,
Că de dor de tine zac,
Și de dorul tău jălesc,
Pentru-că rar te 'ntălesc.

— Eu, mândră, te-oiu învăța:
Vină seara 'n calea mea,

Est pe cale către șură,
Că și eu vin să-ți dau gură,
Și vină seara la noi,
Să ne iubim amândoi;
Est pe cale către cruce,
Că și dorul meu te-ajunge.

scrilor. să din partea fie de calitate. Nici un mijloc de nutremit: stricat, rău păgubitor pentru sănătate, să nu se folosească. Falsificarea mijloacelor de nutremit este a se controla pe cale juridică.

Săracilor și îngrijirea morboșilor. O parte a locuitorilor, în urma necapacității de lucru și a lipsei de nutremit, prezintă o îngrijire publică (comună).

Aceasta se întâmplă prin îngrijirea comună săracilor. Pentru îngrijirea și vindecarea morboșilor sunt de trebuință medicamentele.

Scaldate.

Spre mijlocirea curățeniei corporale a omului sunt a se institui scările publice. În multe feluri de morburii fac servicii scările vindecătoare.

Morburile epidemice.

Dacă într-un loc, în același timp, se înregistrează mai mulți oameni de unul și același morboș: pe acesta îl numim morboș epidemic. Dacă numărul suferitorilor (pacienților) de acest morboș întrece cu mult numărul de astfel de morboși, îndată înaintea în împrejurări normale: pe aceasta o numim epidemic.

Morburile epidemice sunt de două feluri: morburii lipicioase și nelipicioase.

Principala cauză a nașterii și lămurii acestor morburii joacă un rol mare mizeria, necurățenia, și altele pentru aceea aceste morburii prezintă tot se numesc morburii în familie (lipicioase.)

Morburii lipicioase sunt: vărsatul, pojarul, difteria (morboșii de grupe), scarlatina, sopărilaș (croup), trachoma, inflamația de ochi egipteană, veneria, erisipelul, șgaiba, rubeola.

Morburii nelipicioase infectoase sunt: colera, turba, oftica (tuberculoză), șcarla, ciuma, lungoaia abdonimică.

De urmat în timp de epidemic.

Tot morboșul epidemic lipicios și mizeria, în înfuleșul legii sanitare) numai să se încuștă la autoritate; să se facă prin îndeplinirea strictă a măsurilor preventive, aplicate de cu bună știință epidemică se poate sugruma încă la început.

Măsurile preventive de luat în contra epidemicii le formează:

Vezi articolul de lege XIV din anul 1876!

- sustinerea strictă a curățeniei publice;
- separarea morboșului;
- desinfecția și
- îngrijirea corespunzătoare a morboșului.

Individul, care suferă de morboș epidemic, lipicios, este a se așeza îndată în chilie cu totul deosebită. La atari morboși, afară de îngrijitor, să nu între nimeni. Tot obiectul acela, cu care vine morboșul în atingere, este a se desinfecția; chilie însă este a se aerisi c'o deosebită grijă.

Spre desinfecția ne servesc mijloacele de desinfecție. Cele mai întrebuite sunt: clorvarul, acidul carbonic, varul carbonic, vitriolul de fer (sarea lui Marte) și amestecătura de pulvere de desinfecție, care consistă din acid carbonic, vitriol de fer și pulvere de cărbun.

Balele scupite de morboș, sau mucositatea aflată din nas, lăpădășura totdeauna sunt a se prinde în tase de scupit, sau în vase umplute cu apă carbonică (3 părți de acid carbonic la 100 părți de apă), sau sunt a se șterge cu bucățele de pânză curată, cu năfrâmi, cari îndată după întrebuire sunt a se pune în apă ferbinte sau mai bine în leșie ferbinte și după aceea, separându-se de celelalte vestimente de spălat, sunt a se spăla cu îngrijire.

În asemenea chip și schimbările întrebuite și hainele de pat sunt a se pune îndată în apă ferbinte sau în leșie. Nici odată nu este iertat a pune aceste vestimente la oală cu ale celorlalți membri de familie.

După decurgerea morboșului, acelea haine de pat, cari nu se pot spăla, precum și vestimentele purtate la începutul morboșului și însăși chilie morboșului, cu toate mobilele sale, sunt a se desinfecția deajuns. Acestea le putem desinfecția cu fum de sulfur (pucioasă). Spre scopul acesta punem în vase (blide) de lut ruși de sulfur (20 grame la un țigăp de chilie de un metru cubie) și le așezăm împreună prin chilie. Pe acestea le aprindem, apoi închidem ferestrite și ușile închise bine și chilie singură, și numai după ce-au trecut 6—8 ore, le deschidem. După aceasta să aerisim până atunci, până când nu se simte mirosul de sulfur.

Pentru desinfecția e recomandabilă și presărarea prin chilie a varului de clor și a varului carbonic, și vărsarea din nou a păreților.

(Va urma).

Din Banat.

Iaz, 10 Nov. 1900.

În anul 1865 Iulie în 14 s'au aprobat Statutele Asociațiunii cultivatoare a învățătorilor de școale naționale române din conținutul regimentului românesc banatic pentru înființarea și susținerea unei biblioteci în Caransebeș.

Asociațiunea aceasta s'a înființat prin stăruința harnicului director școlar Nicolae Andreioviț.

Activitatea acestei Asociațiuni sub directorul lui Andreioviț a arătat rezultate destul de îmbucurătoare.

Taxele dela funtorii învățători se încasau regulat, din cari sume afară de ce s'a dat pe cărțile bibliotecii a mai rămas și o sumă frumoasă de bani gata ca „fond al Asociațiunii“.

Deodată cu desființarea graniței căzură școalele de sub autoritatea directorului N. Andreioviț și a comandei regimentale, care în sensul statutelor § 17 avea să prezideze adunările; rămase deci și Asociațiunea un timp lung ca turma fără păstor.

Școalele ajunseră sub autoritatea Inspectorilor regiștri, dar de Asociațiune nu mai era vorbă, pentru că numele ei era prea mare și cercul prea restrins.

Învățătorii se înscrișeră toți la fondul de pensie regală și s'au uitat de fondul Asociațiunii.

Ne vine în urmă, mai întâiu ca președintele dl inspector Scherbauer, după pensionarea acestuia ne vine dl inspector Sutțag și după pensionarea acestuia, dl inspector Dr. Dengi.

Cu ocaziunea predării prezidiului dlui inspector Sutțag domnului inspector Dengi, am fost prin un circular convocați la adunare generală toți învățătorii bătrâni, cari mai trăiau, ba au venit și văduve de învățători.

După-ace cu unanimitate am recunoscut pe dl inspector Dr. Dengi, am cerut desființarea asociațiunii și împărțirea banilor ce se mai află; toate ni-s'au promis din partea prezidiului, dar mi-se pare că sunt doi ani și cred că nici vorbă despre aceasta nu-i.

Tot atunci s'au ales 4 membri pentru a compune o comisie de învățători îndreptățiți la fundățione, că vezi, Doamne, scrisori nu mai sunt.

Este lucru adevărat, asociațiunea e desființată, în prezența noului președinte cu aprobarea dnușului.

Avea Asociațiunea rămăsesse în păstrarea membrului Asociațiunii a dlui Ilie Cu-

rescu, președintele „comunității de avere“ din Caransebeș.

Apelăm la bunăvoința Domniei Sale d-nului Ilie Curescu, rugându-l, ca cu indulgența-i cu care de atâția ani s'a îngrijit de-a păstrat ceea-ce este, tot cu aceea să se îndure a păși și pentru totala desființare, după-cum a pofit-o adunare generală, la care și domnia sa aparține.

Drept aceea să cerem cu toții împărțirea banilor, căci Asociațiunea e desființată deodată cu predarea bibliotecii.

Ilie Ambruș,
învățător în pensie

Dela Academia Română.

Publicațiunile prezentate Academiei Române pentru concursurile premiilor anuale ce sunt a se decerne în sesiunea generală din 1901:

1. *La Marele Premiu Năsturel-Herescu de 12.000 lei.*

Bontilă (Preotul I.) Reflexiuni la opurile d-lui membru academic M. Faye din Paris, d-lui Laparent, profesor la Universitatea catolică, și d-lui Darwin, 2 broș., Lugoj 1899—1900.

Cornea (Inginer Ioan), O nouă ordine de idei pentru calcularea travaliului maximal a șinei din calea ferată și rațională distribuție a traverselor, București 1899.

Gane (N.), Novele, ed. III, 3 vol., București 1899.

Gădineanu (B. I.), *Ionescu-Lungu* (C.), *Crutescu* (Ioan T.) și *Stoicescu* (Bănică I.), Dascălul poporului, cartea I, Ploesti 1900.

Gârbea (G. O.), Iov, poemă dramatică în versuri iambice, ed. II, București 1899.

Lecca (Haralamb G.), Prima, versuri, București 1895. Secunda, versuri, București 1898. Teatru: *Costa-Diva*, Jucătorii de cărți, București 1901. *Suprema forță*, piesă în patru acte, București 1900.

Maior (Dr. George), Manual de agricultură rațională. — Vol. I, Agrologia, București — Brașov 1897; vol. II, Fitotehnia, București — Brașov 1898; vol. III, Zootehnia, București 1899; vol. IV, Economia rurală, București 1900.

Papahaji (Pericle), Materisuri folklorice. — Vol. II. — Din literatura populară a Aromânilor, București 1900.

Pop (Vasile), Versuri, Ploesti 1900.

Rădulescu Nige (N.), Romanul căsătoriei, ed. II, București 1898. Străin în Țara lui, București, 1900.

Spusu-mi-o frunza de fag,
Că dragostea nu-i iosaș,
Numai dor și năclușag,
Că nu-i gard fără prilaz,
Dragoste fără năcaș.

Culese de: *Samson Ciocara*, juze.

Din povestea rachiului.

În toamnă, după culesul cucuruzului. Un om sărac plecase de noapte cu căruța la câmp, ca să-și are holda pentru înmăntatul grăului. De îngrijit ce era, omul nici nu avu timp ca să mănânce, după cu sine numai o bucată de pâine. La holdă, el își desbrăcă suba, o puse în tufă și pâinea sub ea. Și se apucă de lucru și ară până la amiază și călușii se ostensiseră, el îi desprinse să mai roadă din remășița ierului. El se duse la tufă ca să-și mănânce. Mare îi fu mirarea, când ridică pâinea nu era ca'n palmă. Cântă în câmp, dar pâinea nu o mai găsi. Ce să fie? N'am văzut pe nimeni, și totuși a trebuit să mi fure pâinea!

Era toamă Necuratul, care îi furase pâinea, și sta ascuns în tufă, ca să audă, cum va înjura țeranul pe Necuratul.

Nu-i vorbă, îi păru rău bietului om că i-s'a furat pâinea, se mângâia însă în sine zicând: De bună-veamă, cine a furat-o, n'a furat-o de sătul, ci a furat-o că a avut liosă de ea și el.—S'o mănuce sănătos! Țeranul se duse acum la fântână și beu pe inima goală apă, până se sătură de ea; prinse apoi călușii la plug și începă să are mai departe.

Necuratul sta să crepe de năcaș, că n'a putut face pe țeran să păcătuască. Se duse în iad la stăpânul său Lucifer și îi spuse, că țeranul în loc ca să-l blasteme, fiind că-i furase pâinea, a zis: s'o mănuce sănătos.

Lucifer se mândă și zise: țeranul a fost mai cuminte decât tine; tu te-ai purtat ca un prost. Eată îți spun, că de nu-i fi vrednic de pâinea ce ai furat-o, până în 3 ani, să știți că te scald în apă sfințită.

Și se duse diaculețul pe pământ și se gândi, cum s'ar pute el scăpa de pedeapsa aceasta! După multă spargere de cap, în fine află mijlocul: Se schimbă într'un fișcău tiner și se băgă slugă la țeran.

Necuratul învăță acum pe om ca să samene bucate pe locuri mociroase. Și unde

nu veni o vară săcetoasă, de toate bucatele oamenilor se uscară de căldură! Ale țeranului țerman însă erau cât numai se poate de frumoase. El își umplu podul cu bucate.

În anul următor, Necuratul învăță pe om ca să samene pe dealuri. Și uade nu veni o vară ploioasă, de toate bucatele oamenilor se înceară și putreziră de ploaia cea multă, dar ale țeranului erau mândre și frumoase colo sus pe dealuri. Și adună omul nostru atâta rod, încât nu mai avea unde să-l pună.

Acum Necuratul învăță pe om ca să facă rachiu. Și făcu omul rachiu și beu, și mult se bucură de această nouă beutură, care până aci nu era cunoscută în lume.

Se împliniră trei ani. Necuratul se reîntoarse în iad și spuse stăpânului său Lucifer, că de astă-dată s'a purtat mai bine. Țertonul cel mare, Lucifer, voind ca în persoană să se convingă de isprăvurile slugii sale, se duse cu el drept la țeran și se ascuseră într'un colț de casă.

Chinezul cu jurat și cu notarșul, adevărat antistia întreagă, apoi popa cu dascălul și toți fruntașii satului, erau invitați la țeranul nostru, ca să guste din beutura cea nouă. Stăpânul casei umplu masa cu pahare; care cum gusta, tot cruce își făcea

și nu putea din destul să se minuneze de dulceața beuturii celei noue.

Murea, cum era și ea făloasă având așa goști însemnați la casă, mergea printre ei îmbându-i pe rând. Deodată din nebagare de samă se atinse puțin de masă și văzând un pșhar de rachiu. Bărbatul se mândă foc și începă s'o înjura: „Orba dracului, doară nu sunt lături acestea să le verși pe jos!“

Necuratul îmboldi odată pe Lucifer și zise: „Ascultă numai; acum nu mai zice să-ți fie de bine.“

Țeranul tot înjura și nu mai curma, până-ce în urmă îi mai domoli puțin popa de colo de după masă.

(Va urma).

POEVSTEA Unei Coroane de oțel.

Scrișă anume pentru țărâni.

de
GEORGE COȘBUC.

XVIII.

Pe osteni vrednic, Domnitorul i-a avut tot-deauna în mare cinste.

Îmi aduc aminte de o întâmplare, care arată și cum e soldatul român și cum e inima Domnitorului.

Rosetti (Radu D.), Sincere, poesii, f. a. Dnaoase, poesii, București 1897. Valuri, poezii, București 1900.

Rosetti (Radu D.), O lecție, dramă în 3 acte, București 1899. Robinson Crusoe, traducere, București 1900.

Voinov (D. N.), Principii de microscopie, București 1900.

Zanne (Iuliu A.), Proverbele Românilor, vol. II, III, IV, București 1897, 1899, 1900.

2. La premiul Eliade-Rădulescu de 5000 lei.

Adam (Ioan), Flori de câmp, nuvele, București 1900. Pe lângă vatră. — Pilde și glume țărănești, București 1900.

Bunea (Dr. Augustin), Din Istoria Românilor. — Episcopul Ioan Inocențiu Klein, Blaș 1900.

Iorga (N.), Documente românești din arhivele Bistriței, partea I, II, București 1899, 1900. Relațiunile comerciale ale țării noastre cu Lemberg, București 1900. D. Frédéric Lamé și Istoria României contemporane, București 1900.

Lecca (Haralamb G.), Sexta, versuri, București 1901 (și la Marele Premiu Nașturel-Herăscu).

Leonescu (V.) și Dușescu-Dușu (T.), Jianu, legendă națională în versuri în 5 acte, București 1900.

Negulescu (Paul), Manual de procedura dreptului civil roman, fasc. I, București 1899.

Obedeanu (Constantin V.), Grecii în Țara-Românească, cu o privire generală asupra stărei culturale până la 1717, București 1900.

Pop-Retegianul (Ioan), Novele și schițe, broș. I, Gherla 1898, broș. II, Sibiu 1899. Povestiri din viața țăranilor români, Sibiu 1900.

Rădulescu-Niger (N.), Rustice, IV, București 1900.

Rosetti (Radu D.), Păcate, piesă în 3 acte, București 1901.

Vancu (Petru), Vieritul sau cultura viței de vie, Arad 1898.

3. La Premiul Adamachi de 5000 lei (divisibil).

Adamescu (Gheorghe) și Dragomirescu (Mihail), Manual de poezică, ed. II, București 1900—1901.

Arghilescu (Căpitan N. I.), Probleme tactice aplicate pe chartă, București 1900.

Boldescu (Ion), Studiu istoric și economic asupra județului Vlașca, Giurgiu 1900.

Dauș (Ludovic), Străbunii, roman, București 1900.

Dianu (Gr. I.), Istoria Inchizitorilor din România. — Studiu comparativ. — Legi și obiceiuri, ed. II, București 1900.

Dumitrescu (Haralambie), Morala creștină pentru trebuința școlilor secundare din țară, Câmpu-Lung 1900.

Găleşescu (Al. G.), Eforia spitalelor civile din București, București 1900.

Kobici (Inginer Richard), Păcura ca combustibil (text și album), București 1900

Lecca (Haralamb G.), Suprema forță, piesă în patru acte, București 1900 (și la Marele Premiu Nașturel-Herăscu).

Moldovan (Iosif B.) (I. B. M.), Tractat de morală creștină, Iași 1900.

Negulescu (Paul), Studii de istoria dreptului român, București 1900.

Pop-Retegianul (Ioan), Pilde și sfaturi pentru popor, Gherla 1900.

Rădoi (Ioan), Căleaza cetățeanului în materie judiciară, București 1900.

Stavrescu (Petre), Hipologie întocmită pentru ofițeri, crescători și amatori de cai, București 1900.

Stroescu (Petru I.), Curs elementar de mineralogie pentru usul clasei a VI-a secundară, București 1900.

Șaineanu (Lazar), Influența orientală asupra limbii și culturii române, vol. I, Introducerea; vol. II, Vocabularul, București 1900.

Zosin (Dr. P.), Substratul patologic în pesimismul contemporan, București 1900.

PARTEA ECONOMICA

Cruță până-i sacul plin!

Acum, când sacii și hambarele ne sunt mai mult pline ca goale, să ne gândim și la *cruțare*, la adunare de prisosuri albe pentru zile negre.

Acum ar fi timpul cel mai potrivit, ca prin toate comunele noastre să se înființeze una după alta *magazine de bucate*. Baniți îi poți scoate așa de greu din punga sleită a bietului om din popor, care și el numai prea cu greu ajunge la ei, dar' o ferdelușă două de cucuruz, de grâu, de ovăș, sau câte o jumătate de ferdelă măcar își poate rupe cu ușurință fiecare, cât de sărac, din ce i-a dat Dumnezeu. Și picur cu picur face balta, grăunț cu grăunț grămajoara: și fără mare greutate poți aduna câteva zeci de ferdele, poate și sute,

pentru întemeierea unui fond spre binele deobște, fond zis: „*magazin de bucate*”. Acolo, unde biserica și școala stau așa de bine, că aceluși nu mai au lipsă de spriginire nouă, aceste fonduri le faci cu scop de câștig propriu membrilor, ca după 5 sau 10 ani sau în tot anul, venitul curat să se împartă între membri după măsura în care au versat părți în magazin. Unde însă școala (mai ales școala!) stă slab, că abia poți aduna dela oameni amărâții de cruceri pentru plata învățătorului, acolo lucru bun și de laudă atât în ochii celor de azi, cât și mai virtos în ai fiilor și nepoților lor fac, cei-ce întemeiază fonduri de bucate cu menirea, ca din venitul lor curat să se copere lipsurile școlii, ușurând în măsură dreaptă repartitia de bani pe popor.

Lucrul e atât de ușor de înțeles că e bun, încât nici nu mai stăruim mult asupra lui. Credem că e destul să aducem aminte de nou de el, pentru-că mai mulți preoți, învățători și cărturari, mai ales mai tineri și mai de inimă, să se apuce de lucru.

Fondurile de bucate, pentru folos propriu, se fac ca o mică bancă, fiind întărite statutele lor de tribunal și având a da seamă în fiecare an tribunalului despre mersul lor (ca ori-ce bancă). — ear' cele pentru scop de binefacere, pentru școală, biserică ori ajutorarea celor lipsiți, acelea se întăresc prin ministrul de interne (statutele înaintate prin pretură) și dau seamă numai adunării generale a membrilor lor odată în an.

Atât e lucrul acesta de bun, că guvernul țării s'a hotărât să dea și el sprigin celor-ce vor să înființeze magazine de bucate. Azi bucatele se vând cu prețul pe care îl creșcă, după planul lor, cei dela marele târg numit „*bursă*” în capitala țării. Guvernul e de părere, că trebuie făcute mari magazine de bucate, în care oamenii să-și așeze, cu dobandă, bucatele în anii când sunt multe și cei dela târgul de bursă nu le dau preț bun, și să le țină în acele magazine, care să le fructifice, până la vremuri mai mai bune. Când apoi cei dela bursă ar urca prețurile în chip aproape nebunesc, cum o făcură mai acum 3 ani, atunci magazinele pline din țară,

ușurează pe locuitori și-i feresc de scumpetea cea mare, putându-le da sări într'ajutor cu preț mai creștin decât ca prețurile urcate dintr'una prea sus. Alte țări sunt pline de atari magazine mari, stempérate a prețurilor în vremuri grele și îmbunătățitoare a lor în vremuri de belșug, și ministrul de agricultură a și trimis în toamna asta în țări străine mai mulți bărbați cu pricepere, ca să studieze cum sunt alcătuite acele magazine, și apoi să vie să se înceapă și aici înființarea de ele.

Dar și până atunci să facem noi înșine ce putem în mic, înființând magazine, ca fonduri cu meniri bune prin comune, dând dovadă că suntem înțeleștori de bunătatea lucrului: crucea din prisosul zilelor albe pentru greul zilelor negre!

Tinărul preot Victor Oțoiu din Mesentea (lângă Teiuș), de pildă, preot abia în toamna anului trecut, îndată-ce s'a văpș pus în fruntea micului său popor — avea 57 familii — s'a și apucat de lucru în sensul ideilor pe care le desfășurăm în articolul de mai sus, și ținând poporul în birii în biserică și afară de biserică deșururarea ce și ar pregăti pentru mână prin înființarea unui magazin de bucate, pentru scopuri școlare și bisericesti, câștigat poporul cu totul pentru idee, încă în toamna trecută a putut aduna pe 50 ferdele de cucuruz dăruit cu drag popor pentru scopul numit. D l preot a însuși cu bună pildă înainte, dăruind câteva ferdele. În anul de față a stăruit de buca asupra ideii, și bunul popor, încredințat preotului binele lor al tuturerii următoare, dăruit de nou, de astă-dată grâu, câte jumătate de ferdelă, cei mai săraci câte câteva cupe, și s'au adunat și peste 200 de ferdele de grâu, și ast-fel magazinul este înaintea, și având în vedere numărul mare abia 57, al familiilor, crește destul de frumos.

Cuvinte de laudă vredniciei preotului din Mesentea, că primește cu atâtă bucurie voioșă bunele povești ale preotului său.

Dorim să auzim și din alte părți de mai multe știri despre atari începuturi.

Chivernisește bine, atari magazine să fi ca mâne adevărate isoare de usor pentru popor și paternice propte școlii și bisericilor noastre, ast' atât de lipsite strimțorate. (Bunul Economist)

Intr'o zi sta Domnitorul într'o baterie la Calafat. De-odată se pornesc Turcii cu obuzurile, și un obuz trânti la pământ pe un tunar, umplându-l de noroiu. Nu-i făcuse de alt-fel nici un rău. El a sărit repede în picioare, și văzând că Domnitorul se uită drept la el și, par'că încurcat, i-se păru că-l muștră pentru mantaua înroiată. Domnitorul se uita însă cu spaimă și cu milă, să vadă, dacă l-a rănit obuzul.

„O curăț numai de cât”, zise flăcăul și începu să dea cu mâinile pe manta; și cu toate că veniau plumbii șuerând, el sta în calea peririi și nu se gândia să se ferească de ele, ci numai să-și curețe mantaua. Și era spăriat și cu inima sărită, nu de obuz, ci de muștrarea Domnitorului.

Ear Domnitorul l-a bătut pe umăr și l-a lăudat cu multe vorbe frumoase, spunându-i că trebuie să se gândească mai întâiu la viață, nu la manta și la supărarea Domnitorului, dar că se bucură că are astfel de oșteni.

Înainte de războiu, noi aveam o singură medalie „*Virtutea militară*”. Ca neam pe jumătate robii, noi n'aveam voce să batem m. dalii.

După-ce țara s'a rostit neatârnată și smulșă de sub stăpânirea turcească, noi ca stăpâni pe capul nostru, am început să ne purtăm ca stăpâni.

Domnitorul a bătut o medalie „*Steaua României*”, cea dintăiu a noastră ca neam liber, ear soldașii, cari au primit această medalie, au căpătat și căpătat o penzie pe an.

Apoi, a mai bătut una „*Trecerea Dunării*”, care s'a dat ca de aducere aminte soldașilor, cari au trecut în țara turcească. Medalia asta o cunoașteți, că mulți o aveți căți ați ostășit în tabără pe atunci.

Ear pe vremea războiului a mai bătut o medalie a „*Apărătorilor independenței*”.

Cei mai tineri dintre căți cetesc cartea asta, să bage bine de seamă, câte greutăți și câte amaruri au dus bieții noștri flăcăi în războiu, și când vor vedé prin sat pe vr'unul mai bătrân, de pe vremea războiului, cu medalie pe piept, să-și aducă aminte că medalile sunt semnul unei mari vrednicii, și de aceea în mare cinste să aibă medalia și pe omul care o poartă și să se uite la el ca la o icoană. Cine i-a dat-o, a știut El bine de ce i-o dă.

E adevărat, că medalie e numai o bucățică de aramă ori de argint, — cum zic cei-ce n'o au. Dar și crucea, pe care o sărută milioane de oameni, e numai o bucățică de lemn; și sfântul patrafr, sub care ne punem capul, e numai o bucățică de pânză. Nu pânza, lemnul, ori arama au

preț pentru noi: ele sunt semne sfinte, și neleguit e omul, care nu le bagă în seamă.

Domnitorul a purtat mare grijă să împartă semne de vrednicie oștenilor Săi, și de multe ori însuși El a prins cu acul medalie pe pieptul câte unuia. Mare laudă pentru această, și cu bună dreptate se pot mândri cu medalie, când o pun pe hatnă în zi de sărbătoare.

Dorobanții moldoveni, cei mai din susul țării, au fost cei dintăiu cari s'au apropiat de focul turcesc la Giurgiu și la Oltenița.

Când au piecat spre Calafat, și-au făcut drumul prin București. Aci s'au adunat pe câmpul Cotrocenilor, și când a venit Domnitorul să-i vadă, au ieșit din rînd toți flăcăii cari au făcut vrednicii, chemați pe nume de căpitanii lor. Ear Domnitorul li-a pus tuturor pe piept „*Virtutea militară*” de argint.

Nu știu cum or fi alții, dar eu mă cutremur și mă simt petrecut de fiori, când ved' ori citesc lucruri de acestea. Și când mă gândesc, cum au eșit atunci dorobanții noștri, mândri și volnici în fața Domnitorului și a multor generali, și cum au stat drepti ca bradul, și cum a tresărit flăcăul când a auzit strigând „*Ioan al Stănei!*” — ear ael Ion era el — și cum l'a măsurat cu ochii Domnitorul, și cum l'a lăudat în auzul a miș de oameni, și

cum miș de oameni i-au chiotit „*să trăiască*” — când mă gândesc la acestea toate, vin lacrimile și mă simt așa de veșnic par'că eu aș fi flăcăul acela.

Frumoasă soartă au avut acești dorobanți, și mare mi de bucurie li-a dat Dumnezeu.

Dar și mai mare bucurie a avut în ziua aceea, un biet de tunar moldovean. El era scris pe listă, să fie decorat, putuse însă bietul să vie cu ocială în rînd. Zăcea în spital, lovit de o schișă obuz. După-ce Domnitorul a isprăvit toți cei de pe câmpie, a zis către general: „*Mai avem un flăcău, în spital. El n'a să vie la noi; să mergem noi la el!*”

Și Domnitorul, împreună cu Domnita Elisaveta — că era și Ea la paradă — și generalii după El, au mers la spital. Intrat în odaia rănitului și apoi însăși Domnitorul și Elisaveta i-a prins pe piept „*Virtutea militară*” de argint.

Fericită zi de aducere aminte pe acest tunar!

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE

Alexandri, în ediție populară. La București, în editura „Bibliotecii pentru toți” apar „Ovidiu”, dramă în cinci acte și versuri, de V. Alexandri; preț: 60 bani și „Leon Alcalay, Calea Victoriei”, 37. Este prefata de C. I. Biau, profesor, din aceste broșuri:

Seriile lui Alexandri nu au fost încă publicate într-o ediție populară, din această cauză ele au putut fi cunoscute aproape numai de clasa mai cultă și bogată a neamului nostru.

În masa cea mare a poporului, între scriitorii și cititorii de carte, între profesorii și tinerii, între artiștii și oamenii de știință, între oamenii de știință și oamenii de literatură, Alexandri este cunoscut mai mult din nume: numai puține din scrierile lui sunt cunoscute, cele de prin cărțile de citire ale școlii.

Cel puțin acum, când a unsprezecea zi își cerne frunzele vestede și acoperă mormintul de la Miercești, în care veșnic rămășițele pământești ale dulcilor cântăreți ai Românilor, a sosit timpul să scrierile marelui nostru poet național să fie publicate într-o ediție populară, care să nu doar străbate până la cei mai moderați, ci și la cei mai numeroși cititori români.

Biblioteca pentru toți. trecută în editura Leon Alcalay, își reîncepe în ediția ei dezvoltare prin publicarea scrierilor lui Alexandri în broșuri. Fiecare broșură cuprinde o singură scriere sau mai multe de același fel.

„Ovidiu”, care se cuprinde în această broșură, este o dramă scrisă de marele poet român; în această dramă ca și în „Bianca Blanduziei” poetul ne prezintă lumea română din timpul lui Octavian August, al Romei, a lui Octavian August, și al lui August, și al plăcerilor, care a dus la căderea împăratului August și la căderea lui August în viața la orașul Tomis — Constanța de astăzi. Alexandri ne arată apoi viața din vremea lui August și în mijlocul marelui imperiu și mai aspre ale Getilor și ale neastâmpărați.

I. Biau.

Citiți

Vatra părăsită

de

Ioan Slavici.

cea mai nouă scriere a distinsului nostru literat.

poate comanda la administrația „Poporului”, Arad.

Prețul unui exemplar 65 cr.

Artiștii de școală. Atragem atenția domnilor învățători asupra buletinelor de școală ale d-șoarei Petru din Arad: — a) Gramatică, partea I, pentru clasa I; preț: 30 filieri; b) Gramatică, partea II, pentru clasa II; preț: 60 filieri.

pot comanda dela autor, sau la administrația „Tribunet Poporului” prin librăria Klein Mór din

Noutăți

Arad, 23 Noembrie n. 1900.

la română gr. or. din Budapesta din Duminecă prin P. S. Sa Epi Goldis, care pleacă mâine la Budapesta.

Monștrii. Marcuri, în ziua sf. arhiepiscopului și Gavril. Prea Sfinții Sa Iosif Goldis a hirotonit în capela diacon pe clericul absolvent de la Budapesta, ales preot în parohia din Miercești (Tincei).

Coroane false. S'au ivit acum și prin Arad bani falsificați, înosebi piese de cinci coroane. Dând de veste, poliția aradană a pornit cercetare și zilele acestea a găsit la o preocupată (pilăriș) din loc două bucăți de câte cinci coroane false, amândouă fabricate din cîm, cu puțină dibăcie. Femeia a spus, că le a primit dela doi oameni îmbrăcați domnește, care sunt acum urmăriți de poliție. — E bine, ca omul să fie totdeauna cu mare băgare de seamă la schimbul și primirea banilor din mînt străine.

Adunare învățătorească la Bocșa-montană. Membrii fondatori, ordinar și ajutatori, aparținători despartimentului Bocșa al „Reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului”, precum și alți iubitori de progresul învățămîntului popular, — sunt convocați la adunarea de toamnă, ce se va ține în Bocșa-montană Joi, în 16/29 Noembrie a. c. la școala română gr. or. de acolo. — Programul adunării îl vom publica în numărul de mâine.

Dela camera advocațională. Dl Sever Barbura, făcându-și cu strălucit succes primul rigoros în drepturi, a fost înscris în registrul candidaților de advocați la camera advocațională din Arad și a intrat ca practicant în cancelaria dlui avocat Dr. Lazar Ghebeș din Pacea.

Producțiunea meseriașilor români din Arad. Atragem deosebită luare aminte a publicului asupra următoarei invitări: Secția meseriașilor a „Asociațiunii naționale aradane pentru cultura poporului român” invita la petrecere cu dans, împreună cu cântece și declamări, ce se va ține Duminică, la 25 Noembrie n. c. în sala restaurantului „Vas” din Arad. Inceputul la 8 ore seara. Bilete de intrare de persoană 60 fil. (30 cr) Veni tu curat e destinat pentru ajutorarea învățăceilor meseriași săraci. Petru Truța, directorul „Asociațiunii”; Russu Șirianu, presidentul secției; Franisc Rognean, cassar.

Suspendare. După cum suntem informați, Magistratul orașului Timișoara, pentru abuzurile comise în administrațiunea societății funerale internaționale, din suburbiul Elisabetin timișian, la cererea expresă a onora membrilor, pre Dl vice-preside Barceanu l'a suspendat dinpreună cu tot biroul său.

Din diecesa lui Szabó și Firezák. Ziarul baronului Bánffy își alimentează coloanele cu o proză a unui dr. Barbul Jenő, care a descoperit o nouă „tradare de patrie”, un „partid popular cu program de colorit valah naționalist”, în — înălțurarea dela conducerea mănăstirii din Bicsadului Arcadie Pásztori, călugăr cu sentimente patriotice, ca și Barbul și Bánffy, prin așa zisa intervenție a deputatului popular Molnár János.

În frumoasă zodie s'a mai născut și doctorul „Eughenie”!

Al lui... Bánffy să fie!

Logodnă. Ni se scrie din Calea mare, că tinerul învățător Stefan Popovici din M. Lazur (Bihar) s'a logodit cu d-șoara Gizela Bochiș, flica învățătorului pensionat E. Bochiș din Oradea-mare. — Să fie în ciac cu noroc.

Himen. Dl Dr. Ioan Moșoiu, avocat în Brașov, și d-șoara Aurelia Papp de Murș-Ciugud și-au serbat cununia în 17 Noembrie n. în biserica română gr. or. din Sibiu cetate.

— D-șoara Letiția Cioran și dl Ioan Vasin vestese cununia lor, care se va serba în 12/25 Noembrie la 8 și jum. ore după amiază în biserica din suburbiul Iosefin. Sibiu, Noembrie 1900. — Felicitări sincere!

Diorama lui Anton Konte, din Strada Salacz 1, începînd cu ziua de 25 Noembrie, va expune publicului aradan spre vedere diferite locuri frumoase din Pyrenei, între Franța și Spania. Dela 26 Noembrie încolo

se vor expune diferite vederi din Berlin. Este deschisă până seara la orele 10. Prețul de intrare 15 cr.

Din grozăvenile poștelor ungurești. Era în zilele trecute o nuntă în Pecica-română, nunta unui învățător. O rudă a familiei nuntașe, dintr'un sat unde nu e poștă, trimite prin un curier tinerel părechel o depeșă de felicitare românească la poșta din St. Ana. Postariul respinge depeșa românească, ear curierul, un tîeran, ca să nu meargă îndărăt cu ea, se duce într-o prăvălie să-și traducă comerciantul depeșa pe ungurește. Comerciantul ca și cunoscutia a tradus o, cum a știut; destul că tînerapăreche primește la masa de ospăț următoarea depeșă: Primește cea mai sinceră condolență în durerea ce o îndurați. (Fogadja legőszintébb részvétinket fájdotmányban. C. I. és családj). Acum își poate închipi tot omul cu bun simț, că ce trăsnet a fost această depeșă în mijlocul nuntașilor și ce a fost pentru tînera păreche!

Casul este denunțat la direcțiunea poștală și vom vedea, dacă un astfel de poștar mai poate fi suferit în postul său!

Carte de bucate. În „Biblioteca Noastră” tocmai acum a eșit de sub tipar partea II din „Poșta bună”, carte de bucate, scrisă de Zotti Hodoș. Partea primă este deja foarte răspândită; partea a doua, apărută acum, conține o sută șezezeci de rețete de bucate. Au trimis rețete următoarele doamne și domnișoare: Victoria Ardelean, Ada Bălaș, Neti Calciunar, Eliza Curta, Ida Faur, Maria Ghidiu, Ana și Cornelia Hodoș, Sidonia Maior, Letiția Oncu, Sofia Pap, Livia Popovici ș. a. Ca și în partea I, rețetele sunt scrise pe înțelesul tuturor. La sfîrșit se dau și câte-va menu-uri.

Partea a doua costă numai 28 cr. și 6 cr. porto. A se adresa de-a dreptul la d-na Z. Hodoș în Caransebeș. Tot acolo se poate comanda și partea I, trimițînd cu mandat postal 70 cr. și 5 cr. porto.

Executor — hoț. Foile ungurești vestesc, că executorul Dragovics Kálmán din Berettyó Újfalu a furat zilele acestea 22 000 coroane din bani publici și a fugit în lume. Numai asta mai lipsa, pentru ca executorul să fie vrednic de numele ce-l poartă!

Criminal monstru. Alaltăieri, când i-s'a spus că va fi spânzurat, Papp Béla și a exprimat o singură dorință: să fie fotografiat sub spânzurătoare, ear fotografia să fie trimisă tatălui său... El m'a dus la spânzurătoare”, a zis criminalul, care-și omorise, acum e anul, pe fratele său mai mic.

În același timp a făcut testamentul, lăsînd mamei sale ștreangul cu care a fost spânzurat.

Un criminal mai cinic și mai monstru, rar s'a văzut.

Spânzurarea lui Papp Béla s'a întîmplat ieri dimineața la orele 7 în curtea tribunalului din Sătmár. Părcălabul temniței a intrat la Papp dimineața la 6 ore și l'a deșteptat. Tot atunci a intrat și preotul reformat Răcz István, cu care însă osânditul abia a vrut să stea de vorbă. Pentru păzirea ordinii era la fața locului un batalion din reg. 6 de infanterie; în fața temniței se adunase adică lume multă. În curte numai cine a avut însă bilet a putut să intre. În jurul spânzurătoarei soldații au făcut un cerc, în care n'au intrat de cât persoanele oficioase.

După ce s'a citit osanda, procurorul a zis gădelei (hofer) Bali Mihaly: „Păști datoric”. Căfele gădelei au apucat pe Papp, l'au legat de scaunul de sub spânzurătoare Bali i-a aruncat atunci de gât ștreangul, calfa Goldis a tras de sub picioare scaunul... Pesta șeze minute Papp era mort.

Nimeni dintre neamurile lui, nici chiar avocatul apărător, n'a fost de față.

Măcat de balene. Zilele trecute un soldat nostruz de pe vasul de războiu austriac „Leopard”, la calea acestuia pe Marea roșie, a căzut în mare și imediat a fost sfășiat și înghițit de balene, care în grupe urmăreau corabia.

Poșta Redacției. Monoștoreanul. A vă aduna să citiți, nimeni nu vă poate împedica. Legal constituită este însă reuniunea ori casina numai după aprobarea statutelor.

D. S. Giurcone, învățător, Temeșești. Vrei să te aperi când nu ești atacat, opunînd unor constatări, date din alt domeniu? Ai fost chiar scos la iveală că muncești, — și d ta vil să aperi pe de aceia care spun școlărilor: „Pavel, este pronume personal”!

Felurime.

Fata cea mai bogată din lume. Zilele trecute a sosit în Viena d-șoara Rockefeller, flica Regelui petrolului Rockefeller din America. Ea fost în Praga la un medic renumit pentru boalele de urechi și de acolo a călătorit la Viena, unde își cantă sănătatea. D-șoara Rockefeller este o aparițiune modestă și neorogantă, nu o arată ca ea să fie fata cea mai bogată din lume și că ea va moșteni averea tatălui ei de o mie milioane coroane. Despre tatăl fetei, a căruia avere aduce pe minut un câștig de 2 coroane, se spune că el lucrează și acum tot cu aceeași diligență, cu care a lucrăat când n'avea nimic. Dimineața, de când se scoolă până se îmbracă, averea lui se sporește cu 7200 coroane. La 7 ore dimineața ia cafeaua și când a terminat, e cu 14.000 coroane mai bogat. Pe la 9 ore începe inspecțiunea prin biurouri și până ce o sfîrșește, averea lui se urcă earăși cu 28 000 coroane. Din oră în oră această avere se înmulțește și seara la 6 ore, când prânzește, averea lui s'a sporit deja cu 86 400 coroane în aceea zi. În Viena privește toți la flica milionarului cu mirare. Nu prin bogăția ei și-a atras așa mult atențiunea publicului, ci prin aceea, că nu face pompă sau lux, umblă foarte simplu îmbrăcată și e darnică.

Ultim cuvînt.

Se vorbește în familie de zestrea pe care d. X. o ia cu d-șoara Y.

D-șoara Mița întrebă de-odată:

— Dar mie, tată, ce-o să'mi dai când mă voiu mărita?

— Consimțîmîntul meu, dragă.

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

Prețurile dela 14 Noembrie din Arad:

Grăul cel mai bun . . . cor.	7.14—7.40.
Cucurus	5.25—5.50.
Săcară	5.10—5.15.
Orz	5.50—5.60.
Ovăs	4.70—4.90.

Peșul porcilor.

Conform buletinelor din B. Pesta Köbánya (Steinbruck).

Porci: tineri, grei îngrășați de peste 320 kilogr. perechia: bani 98 — 99.

Tineri mijlocii în greutate de 251—320 Chlog perechia bani 97—98.

Tineri ușori în greutate de 250 Chlog. perechia: bani 98—99.

Porci de Sîrbia grei de peste 260 Chlog. perechia: bani 98—97 și ușori de peste 210 Chlog. perechia: bani 94—95.

Editor: Aurel Popovici Barceanu.
Red. respuns: Ioan Russu Șirianu.

7652 szám.

1900 tkvi

Árverési hirdetményi kivonat.

A borosjenői kir. járásbírószág mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Matye Mitru talpasi lakos végrehajthatónak Hornyé Togyer és Bondor Petru apáti lakos végrehajthatást szenvedő elleni 176 kor. tőkekövetelés és járul. iránti végrehajthatási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán az aradi kir. törvényszék és a borosjenői kir. járásbírószág területén fekvő és az Apáti 142. számú tkvben A I. (282—283) 1169, 1595, 1679, 1865. hrzi számú ingatlanok Hornyé Togyert illető egy negyed része 512 korona a C. 1. alatti szolgalmijog fentartásával az apáti 260 számú tkvben A. † (540—541) hrzi szám alatt foglalt ingatlanok Bondor Petrut illető egy harmada 654 koronában megállapított kikiáltási árban az 1901. évi január hó 30-ik napján délelőtti 10 órakor Apáti községhezánál megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladatni, úgy mint:

1.) Ha a kikiáltási áron felül ígérlet nem tétetik, az elárverezendő ingatlan a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

2.) Árverési kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 51 kor. és 20 fillér és 65 kor. 40 fillért készpénzben, vagy az 1881. novem. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszt. rend. 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezésével kiállított elősmervényt átszolgáltatni.

3.) Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben és pedig az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 15 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számítandó 30 nap alatt, a harmadikat ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapcsában az 1881. december hó 6-án 39425 I. M. sz. a. kelt rendeletében előírt módon a buttyini kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál befizetni.

A bánatpénzt a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítani. Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság tkvi hatóságánál és Apáti, Barakony és Somoskesz községek előjárásánál megtekinthetők.

Borosjenői kir. bíróság tkvi hatósága, 1900. évi október hó 31-én.

524 1—1

Bittó, kir. járásbíró.

CONCURS.

Se scrie concurs pentru indeplinirea parohiei din com. Pâncota protopresbiteratul Şiriei, diecesa Aradului, — devenită cantă prin moartea decedatului Isaia Faur — cu termin de alegere 6/19 Decemvrie 1900.

Beneficiul acestei parohii e :

1. Una sesiune pământ estravilan comasat de 33. jughere 101
2. Un intravilan.
3. Birul de 300 coroane din cassa episcopiei culturale.
4. Venitele stolare dela 140 case.

In temeiul ord. Consist. Nr. 6932—7540 din an. c. decretând această parohie de clasa primă, recurenții sunt avisați a susține pe adresate comitetului parohiei, instruite conform §-lui 15 litera a „Reg. pentru parohii“ până în 4/17 Decemvrie 1900 exclusiv, Dni topop Giorgiu Popovici în Vilagos — ear cu observarea §-lui 18 citatul „Regulament“ sunt poftiți a se presenta în cutare Dumineca sârbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvinta.

Alesul în sensul §-ului 8 a desnumitului regulament, va da vechi reposatului până în 9/22 Aprile 1901 jumătate din toate venitele parohiei. E obligat a ținea catichisare cu ucenicii meseriași, de rel gr. ort. rom. din Pâncota în toate Duminecile de peste an, fără altă remunerare.

Pâncota, din ședința Comitetului parohiei ținută la 15 August 1900.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: Giorgiu Popovici m. p. protopresbiter tractat.

526 1

Banca generală de asigurare mutuală.**„TRANSILVANIA“**

428 27—59

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni :

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum : asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciânađ, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Împrumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

Împrumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 a-i.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vechi, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de împrumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de împrumuturi.

Împrumuturile sunt pe camete de 4% 4½ și 5%.

pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moșii 458 27—27

Szűcs F. Vilmos

ARAD, F6-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Respons se dá numai dacă la întrebările ce se fac se adungă și marcă poștală

TEE

rusescă veritabilă dela frații

POPOFF K. & C. din Moscva.

Furnisorii curților regale :

Greciei, Svediei, și Norveghiei, Belgiei și României.
Singularul deposit principal în Arad și provincie la
drogăria

VOJTEK și WEISS
în ARAD.

Calități excelente în

B U M U R I

cu sticla și măsurat, deasemeni se află săpunuri,
pravuri pentru dame, apă pentru dinți, perfi pentru
dinți, apă pentru păr și diferite miresme pentru odă,
cu cele mai moderate prețuri.

521 3—10